

KENEN KAUPUNKI?

**HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELU
JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ TÖRMÄYSKURSSILLA**

TOIMITTAJAT

Harri Hautajärvi, Juhana Heikonen, Petteri Kummala, Timo Tuomi

TOIMITUSAVUSTAJA

Linda Leskinen

GRAAFINEN SUUNNITTELU

Päivi Häikiö

JULKAISIJAT JA KUSTANTAJAT

Docomomo Suomi Finland ry
ICOMOSin Suomen osasto ry.
Rakennustaiteen Seura ry
Rakennusperintö-SAFA

Helsinki 2021

Painopaikka: Printon AS, Viro

© Kirjoittajat ja julkaisijat

Teoksessa oleva kuva-aineisto on julkaistu tekijänoikeuslain (404/61) pykälien 22, 25 ja 25a nojalla.
ISBN 978-952-69679-0-5

TOIM.
HARRI HAUTAJÄRVI
JUHANA HEIKONEN
PETTERI KUMMALA
TIMO TUOMI

KENEN KAUPUNKI?

**HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELU
JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ TÖRMÄYSKURSSILLA**

DOCOMOMO SUOMI FINLAND RY – ICOMOSIN SUOMEN OSASTO RY
RAKENNUSTAITEEN SEURA RY – RAKENNUSPERINTÖ-SAFA

SISÄLLYSLUETTELO

HELSINGIN KULTTUURIYMPÄRISTÖ MYYTÄVÄNÄ. 6

Harri Hautajärvi, Juhana Heikonen ja Timo Tuomi

HELSINGIN UHANALAISIA KULTTUURIYMPÄRISTÖJÄ. 9

Harri Hautajärvi, Juhana Heikonen ja Timo Tuomi

JALOSTUVAT ARVOT, IKUISET ONGELMAT.

Sata vuotta rakennussuojelua
Helsingissä.

Timo Tuomi

12

LAPINLAHDEN SAIRAALAN MILJÖÖ UHATTUNA.

**Kirsi Saarikangas, Gretel Hemgård,
Julia Donner**

56

TIIVIIMMIN, KORKEAMMALLE, TEHOKKAAMMIN?

Sijoittajavetoisen tehostamisen
sijaan tarvitaan inhimillistä ja ilmasto-
kestävää kaupunkia.

Harri Hautajärvi

20

MARIAN SAIRAALA-ALUEESTA KASVUYRITYSKAMPUS.

Kylmää bisnestä kulttuuriarvoista
piittaamatta.

Jukka-Pekka Flander

66

ETELÄSATAMA JA KAUPUNKISUUNNITTELU- POLITIIKAN KÄÄNNE.

**Anja Kervanto Nevanlinna
Maunu Häyrynen**

44

BAANASTA URBAANA?

Rautatiekatujen rakentaminen
tuhoaisi teollista historiaa ja
suositun pyöräilyväylän.

Krista Muurinen, Teresa Rönkä

76

HIETALAHDENRANTA SIJOITUSKOHTENA.

Ulla Blomberg

84

PUUHEVONEN ELÄINTARHASSA.

Helsinki Garden kuorittuna.

Tommy Lindgren

110

KANSALLISTEATTERIN KORTTELI - VOIKO HISTO- RIALLISIA ARVOJA NOLLATA RETORIIKALLA JA LAKIA VENYTTÄMÄLLÄ?

Timo Tuomi, Tuula Pöyhä

136

YHTEISESTÄ YKSITYISTÄ.

Kouluista koteja ja rakennus-
perinnöstä bisnestä.

Miia Perkkiö

92

KRUUNUNHAAN KASARMI- KORTTELI HALUTAAN TUUKKIA.

Elli Maalismaa, Jussi Heinämies

118

HELSINGIN HALLINNON RAPAUTTAMINEN JA UHAT KULTTUURIYMPÄRISTÖLLE.

Juhana Heikonen

144

KIINTEISTÖSIJOITTAJAN VALTAUS TORKKELINMÄELLÄ.

Arvorakennus turmellaan samalla
kun suojeluluokitusta nostetaan.

Harri Hautajärvi

102

KAUPUNKILAISTEN ETUPIHAT.

Elielinaukio ja Asema-aukio
kauppatavarana.

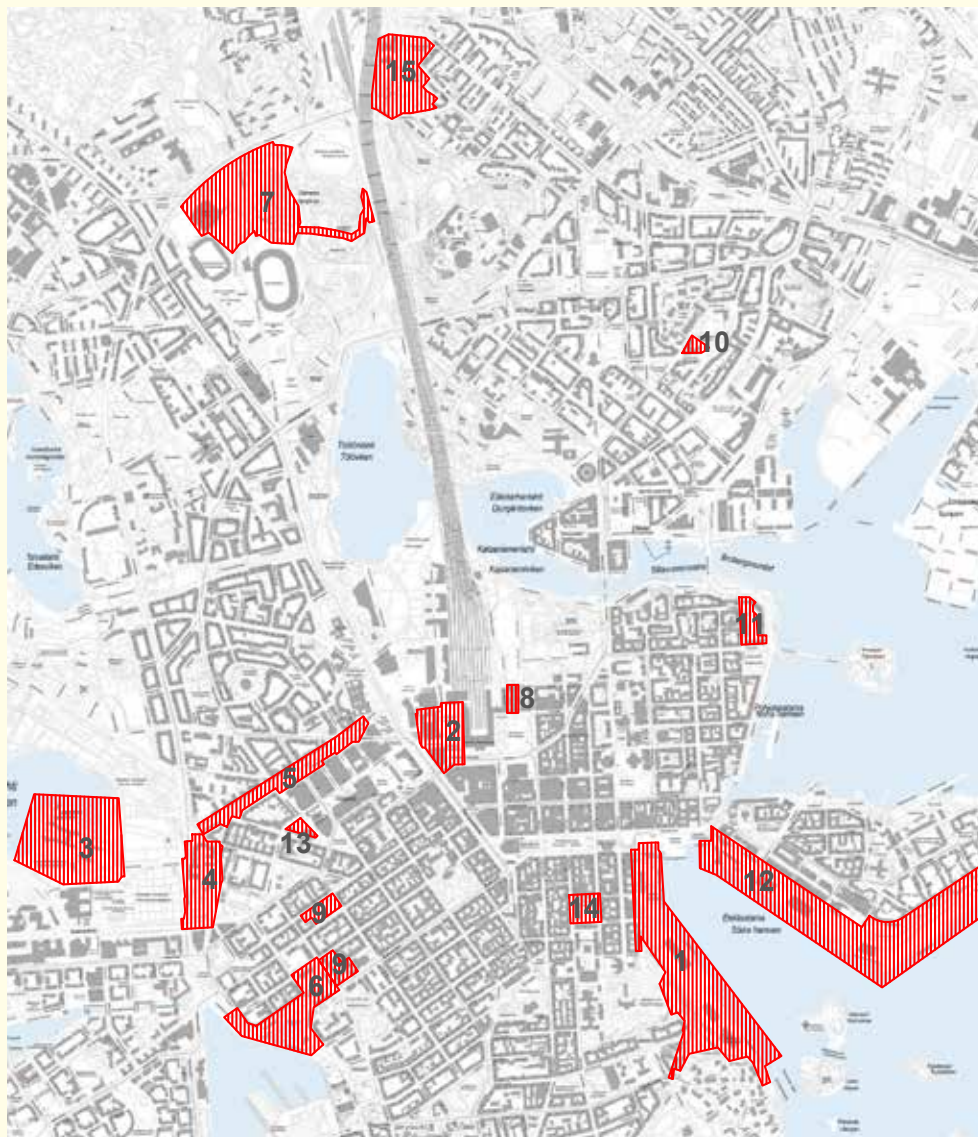
Kristina Karlsson, Mona Schalin,

Timo Tuomi

126

KIRJOITTAJAT 164
JULKAISIJAT 166

HELSINGIN UHANALAISIA KULTTUURIYMPÄRISTÖJÄ

Kartan laatija: Juhana Heikonen

Kiinteistökartalle on merkitty punaisella keskeisimpiä kiistanalaisia hankkeita. Lähes kaikki niistä ovat julkiseen kaupunkitilaan tehtyjä yksityisiä suunnitteluvarauksia, joissa kaupunkisuunnittelu on ulkoistettu kiinteistö-sijoitus- ja rakennusyhtiöille. Useimmat hankkeet ovat valtakunnallisesti merkittävissä rakennetuissa kulttuuriympäristöissä eli RKY-alueilla tai niiden vieressä, Helsingin listaamalla arvoalueilla ja asemakaavalla suojelluissa kiinteistöissä. Kartan ulkopuolelle jää lukuisia hankkeita, kuten suunnitteilla olevia pilvenpiirtäjiä.

1 Eteläsataman länsiranta myydään kiinteistösijoittajalle, joka saa rakentaa sinne suuria liiketalokortteleita. Laivasillankatu muuttuisi kuiluksi, Tähtitorninvuorelta avautuvat perinteikkäät näkymät peittyisivät, ja Kauppatorille näkyisi Tähtitorninvuoresta enää vain puiden latvoja. Liikekortteleiden osaksi tulisi arkkitehtuuri- ja designmuseon rakennus, joka olisi myös sijoittajan omistuksessa. sivu 44.

2 Elielinaukio ja Asema-aukio. Yksityisten sijoittajien suuri toimisto- ja liiketilahanke kaupungin keskeisimmille aukioille peittäisi Eliel Saarisen suunnitteleman rautatieaseman. Postitalon kokoisen liiketalokolossin alta purettaisiin Bruno Granholmin suunnittelema Vltavan talo, tai siitä säilytettäisiin muistuma osana uutta rakennusta. sivu 126.

3 Kaupunki on halunnut yksityistää Lapinlahden sairaala-alueen myymällä suojellut rakennukset ja tarjoamalla lisärakennusoikeutta. Tarjouskilpailun voitti kiinteistösijoitusyhtiö NREP, mutta hanke kohtasi suurta vastustusta. Uusi selvitys alueen tulevaisuudesta valmistui tammikuussa 2021, ja täydennysrakentamisesta laaditaan uusia ehdotuksia. sivu 56.

4 Marian sairaala-alueen eteläosan kehittämishanke, josta vastaavat YIT ja KEVA. Alue on harvinaisen hyvin säilynyt muistuma entisen kulkutautisairaalan puistomaisesta miljööstä. Sen suojeltuja rakennuksia on tarkoitus purkaa ja siirtää Helsingin omien, korkean rakentamisen suunnitteluohjeiden vastaisen toimistotalohankkeen alta. sivu 66.

5 Urbaana on SRV:n hanke, joka tuhoaisi toimisto-, hotelli- ja asuntorakentamisen alta osan Helsingin teollista historiaa, suosituksen pyöräilyreitti Baanan ja kaupunkilaisten käyttämän julkisen ulkoilualueen. Eteläiselle Rautatiekadulle on ehdotettu suuria rakennuksia. Tällä hetkellä tilanne on auki. sivu 76.

6 Hietalahdenrannan kehittämissuunnitelma, joka sisältää toimistotalon, parjatun Smith & Polvisen moottoritieosuuden linjausta noudattelevan maantiesillan sekä parkkialueen Hietalahden torin alle. Suunnitteluvastuu on kaupunkin omistamalle, kaksisataa vuotta vanhalle julkiselle kaupunkitalolle on HGR Property Partners. sivu 84.

7 Helsinki Garden -hanke on pienen kaupunginosan kokoinen, korkea jättiläisrakennus, jonka sijoittajat rakentavat Keskuspuiston viereen. Paikalla oli aiemmin puisto. Viereisten kallioiden alle louhitaan laajoja tiloja, joiden maanpäällinen tekniikka tulee näkyville Keskuspuistoon. sivu 110.

8 Kansallisteatterin hanke, jossa ilman asemakaavamuutosta, virastopäällikön poikkeamispäätöksen nojalla, puretaan osa suojellusta kokonaisuudesta ja rakennetaan uudisrakennus kaavan vastaisesti. sivu 136.

9 Metropolian arvokkaat kiinteistöt myytiin Kojamolle ilman kilpailutusta ja ilmeisesti alihintaan. Suojeluarvot kärsivät, kun kouluja muutetaan asunnoiksi, toimistoiksi ja hotelleiksi ja niihin tehdään laajennuksia ja lisärakennuksia. Ristiriitaista on myös se, että Helsingillä on suuri pula koulujen väistötiloista. sivu 92.

10 Kojamo pilkkoo Torkkelinmäellä sijaitsevan, arkkitehtonisesti arvokkaan teollisuuskoulun pieniksi luksusvuokra-asunnoiksi. Samalla rakennuksen sisäpiha ja siipiosien päädyt peitetään uudella kerrostalolla, joka varjostaa Pengerpuistoa. Maan alle louhitaan pysäköintilaitos. sivu 102.

11 Valtio myy Uudenmaan pataljoonan 1800-luvulla rakennettuja kasarmeja. Korttelin sisäpiha – vanha paraatikenttä – aiotaan tukkia uusilla kerrostaloilla ja muuttaa eritasoisiksi betonikansiksi, joiden alle tulisi pysäköintilaitos. Toinen kasarmeista peittyisi uuden kerrostalon taakse. sivu 118.

12 Eteläsatamassa on tarkoitus kaavoittaa uusia tiloja rantaan. Sataman hankkeet saattavat peittää suuren osan Helsingin historiallisen keskustan merellistä julkisivua ja muuttaa sen kiinteistösijoittajien näyteikkunaksi. sivu 144.

13 S-Ryhmän operoimaa hotellia on tarkoitus laajentaa siten, että se peittäisi lähes kokonaan kaupunkikuvassa suojellun Helsingin synagogan.

14 Kasarmitorin liikerakennus on tarkoitus purkaa ja korvata huomattavasti suuremmalla uudella toimistorakennuksella, joka muuttaisi Kasarmitorin luonnetta.

15 Rakennusyhtiö NCC:lle myönnetty yli seitsemän hehtaarin suunnitteluvastuualue Savonkadun kupeesta, niin sanotuilta Alppilan kallioilta. Tällä kaupunkilaisten suosimalla alueella sijaitsee Helsingissä jo harvinaisiksi käyneitä avokallio-muodostelmia.

Harri Hautajärvi, Juhana Heikonen ja Timo Tuomi